

Marea soprană Mariella Devia și tânărul tenor Ștefan Pop la Teatro di San Carlo din Napoli

(Costin Popa – 27 februarie 2016)

Când am văzut publicate distribuțiile noii producții cu opera „Norma” de Bellini, am regretat că numele din titlu n-au fost reunite în aceleași spectacole. Țintarul alcătuirii afișelor decisese altfel. Numai că o indispoziție bruscă a tenorului prevăzut inițial a făcut ca Ștefan Pop să cânte în mult așteptata premieră, alături de diva Mariella Devia.

Înlocuirea de ultimă oră a fost anunțată la față de cortină de un oficial al teatrului, care nu a uitat să-i mulțumească artistului român pentru gentila disponibilitate.

Ștefan Pop s-a aflat astfel, în februarie, pentru a treia oară pe renumita și temuta scenă napolitană, după spectacole cu „Rigoletto” în 2013 și „Traviata” anul trecut și, totodată, a cântat pentru a treia oară în compania celebrei soprane, după „Traviata” la Teatro Verdi din Trieste și Teatro Massimo din Palermo.

Un semn de geniu

Spectacolul a stat sub semnul de geniu al mării interprete belcantiste Mariella Devia, o artistă căreia vârsta, aproape 68 de ani, nu i-a alterat nici prospețimea vocii sale lirice, nici ușurința cântului, inclusiv în dificilele pasaje de coloratură, nici virtuțile tehnice indispensabile tălmăcirii la înaltă calitate stilistică a arhetipalului rol titular. Un fenomen.

După intrarea impetuoasă în scenă, „Sediziose voci”, în care a proiectat sunete incisiv accentuate, a urmat calmul absolut al visării din aria „Casta Diva”, invocare a astrului nopții pe care l-a înveșmântat seducător, cu glas argintat, pur și eterat, cu un vâl de frazare continuă, interminabilă, rod al unei respirații prelungi. A fost melodia infinită, în legato, pigmentată cu nuanțe ce au mers până la „messa di voce” – crescendo decrescendo pe același arc sonor, cu atacuri acute flautate, în pianissimo, cu cânt fluid și diafan, înălțător. Atmosferă ireală. Allegro-ul „Ah! bello a me ritorna” a expus cavalcade de agilități într-o admirabilă perlatură, de un fascinant lirism evocator.

Demonstrația de desăvârșită artă a continuat în primul duet cu Adalgisa, cu zicerea de finețe „Oh, rimembranza” precum o boare a amintirilor, cu dificilul Do acut măiestrit atacat în piano și „crescut” către mezzoforte, pasaje urmate, în terțetul cu Adalgisa și Pollione, de tăioasele adresări „Oh non tremare, o perfido” și „Oh! di qual sei tu vittima”, susținute de agilități acute prudente sau chiar desenate ușor diferit, mai convenabil, în secțiunea Allegro agitato, alături de sunetele grave, a căror apăsare excesivă a fost uneori evitată.

În actul secund, Mariella Devia a impresionat în recitativul de început cu un „Teneri figli” piano dolce, continuat cu zguduitorul „Ah, no! son miei figli”, pentru ca în finalul Allegro al marelui duet cu Adalgisa să-și arate odată în plus marea muzicalitate și lejeritate a glasului.

După teribilul Do acut „...scorreran torrenti”, chemare a druizilor la luptă, glorios răsunător și după cântul impecabil al țesăturilor vocale ucigătoare, ultimele pagini ale operei i-au prilejuit alte momente memorabile, contrastante, prin expresivitatea din „In mia man alfin tu sei” și tenta dureroasă, sfâșietoare din „Qual cor tradisti, qual cor perdesti”.

Personajul pe care l-a conturat a avut demnitate și ținută, căldură și umanism, hotărâre și înverșunare. De neuitat.

Ștefan Pop...

... a abordat rolul Pollione cu glas de generoasă timbralitate, velurat, bogat îmbrăcat în armonice și cu cânt în care s-a simțit patina italiană. Liric cu accente spinte, a intrat avântat în scenă prin recitativul „Svanir le voci” și a tălmăcit eroic cavatina „Meco all’altar di Venere”, cu aplomb și pasaje înalte strălucitoare, între care faimosul și dificilul Do natural acut, lansat penetrant, cu stupefiantă ușurință. Finalul cabalettei „Me protegge, me difende” a fost glorios.

Construcția frazelor muzicale a venit cu pură și omogenă linie belcantistă, în care lejeritățile au fost fără reproș și în care Ștefan Pop a picurat expresia de romantism ce îi definește spiritualitatea.

Jocul nuanțelor nu a lipsit, a cântat „Vieni în Roma, ah! vieni, o cara” din duetul cu Adalgisa pasional și sensibil, cu patină de îndrăgostit, iar în marea scenă finală, alături de Norma, în secvențe precum „Ah! troppo tardi, t’ho conosciuta”, a sedus prin colorizări emoționante, „piangendo”.

La Napoli, Ștefan Pop a făcut un pas important în carieră în consolidarea direcției de orientare către partituri din literatura belcantoului romantic belliniano-donizettian, în așteptarea celor lirice spinte verdiene ce vor urma după nu mulți ani.

Partenerii

Mezzosoprana Laura Polverelli a fost o Adalgisa delicată, cu voce plăcută și agilități bine executate. Din păcate, registrul înalt s-a dovedit precar, nota de La acut din recitativul duetului cu Pollione („Io l’obliai”) și-a pierdut concentrarea și focalizarea de sunet, iar Do-ul primului duet cu Norma a fost practic ratat. Strident, scurt, aproape ecamotat, situat sub tonul corect, carențe care s-au repetat și la sunetul similar din duetul „Mira, o Norma” (actul secund), pagină care în mod obișnuit presupune o transpoziție mai comodă, aici neacceptată, probabil, de dirijorul Nello Santi.

Basul Carlo Colombara (Oroveso) are o voce mai mult baritonală, cu care a obținut autoritate în primul rând din accente, mai puțin din amplexare.

Cu glasuri sonore, soprana Clarissa Costanzo și tenorul Francesco Pittari au interpretat rolurile de mică dimensiune, Clotilde și Flavio.

După o zi de pauză, a doua seară...

... l-a avut ca vedetă absolută pe Ștefan Pop, judecând după prestația deja bazată pe experiența premierei și depășirea emoțiilor inerente. Aplauzele individuale, strigătele de „Bravo!”, acordate la final de pretențiosul public au validat performanța tânărului tenor.

Norma a fost Daniela Schillaci care, desigur, a avut întreg ambitusul necesar parcurgerii partituri, însă glasul a apărut aspru, „drept”, lipsit de vibrato în pasajele înalte, așa încât stridența a deranjat. Unele portamente ascendente au fost problematice ca intonație, ca și nota de Do acut a primului duet cu Adalgisa.

La activ, notez dramatismul porțiunii centrale a registrului vocii, inclusiv sunetele grave în emisie „de piept”, dar și sensibilitatea expresiei, cântul în pianissimo, frumosul conduct al liniei de glas și, drept cel mai bun moment din spectacol, amplexarea frazei „... scorran torrenti”.

Pentru rolul Adalgisa, Anna Goryachova s-a bazat pe un timbru calitativ cu care a redat poetica recitativului „Sgombra è la sacra selva” (actul prim) și cantilenele. Omogenitatea de emisie a glasului a suferit, deseori afectată de impurități sau opacizări, în special în registrul acut. La problematicul Do natural al duetului cu Norma din actul secund a renunțat, alegând o variantă lipsită de pericole.

Foarte bun în rolul Oroveso, basul Giacomo Prestia a venit cu voce amplă, solidă, caldă dar autoritară.

Distribuția a fost completată de aceiași Clarissa Costanzo și Francesco Pittari.

Maestrul Nello Santi, un patriarh al baghetei

Dirijor legendar, de incomensurabilă cultură muzicală și cu energie fără limite în anul atingerii vârstei de 85 de ani, a demonstrat că este un clasic al interpretării, cu viziune tradițională a tempourilor de extremă lărgime, distilate în esențe. Gestica îi este reținută, generatoare de impulsuri infinitesimale, la care admirabilele instrumente care sunt Orchestra și Corul Teatrului San Carlo au răspuns cu atenție și dedicare, într-o extraordinară omogenitate a partidelor. Totul a sunat rotund, catifelat și învăluitor.

Atât subtilă cât și furtunoasă, plină de mister, a fost narațiunea Uverturii, minunați prin patina întristătoare au cântat „cordarii” Introducerea la actul secund, o pagină plină de rallentando-uri impregnate de amintiri, cu violoncele supreme, rău prevestitoare.

Venerabilul maestru a îndrumat cu precizie discursul melodic al soliștilor, într-o superbă susținere a coloristicii, al cărei artizan a fost.

Primit cu ovații la fiecare dintre cele două apariții în fosă, aplaudat cu ovații după Uvertură și la final, Nello Santi, care a stat în picioare la pupitru toate cele peste trei ore de spectacol în ciuda corpolenței sale, a fost suveranul tălmăcirii ideale a partiturii, într-o stilistică de manual.

Nu uit să-l remarc pe dirijorul corului, Marco Faelli.

Producție minunată

Când am citit pe afiș că scenografia, imaginile și costumele vor fi semnate de reputatul cuplu artistic Ezio Frigerio – Franca Squarciapino, am fost sigur că voi asista la o producție specială, clasică. Așa a și fost, cadrul scenic a înfățișat, potrivit libretului, pădurea din Gallia cucerită de romani unde Marea Preoteasă Norma împlinește ritualurile sacre.

O lume a penumbrei arborilor seculari care a respirat în chip magic împreună cu acțiunea. Imaginile de fundal nu au rămas fixe, ci s-au schimbat de la scenă la scenă, însoțind alegoric stările de tensiune emoțională. Natura s-a asociat tragediei, melodramei. De cele mai multe ori, platoul a avut măreție de catedrală. Pentru locuința Normei, a impresionat dimensiunea și austeritatea

stâncilor înconjurătoare. Finalul operei a fost de extremă spectaculozitate. Flăcările rugului către care s-au îndreptat eroina principală și Pollione au cuprins întregul codru. Monumentală scenă.

Costumele Francăi Squarciapino s-au integrat în epocă.

Cu asemenea colaboratori, pentru regizorul Lorenzo Amato totul a apărut simplu, mai ales că opusul bellinian are o puternică tentă oratorială, statică. Așadar, integrare într-un concept clasic, puțină și liniștită mișcare scenică, relaționare între personaje limitată la strictul necesar. L-au ajutat luminile și proiecțiile autografiate de Vincenzo Raponi și Sergio Metalli, parteneri deosebit de importanți în economia vizuală a unui spectacol ce va rămâne definitiv inscripționat în memorie.

Laura Polverell, Mariella Devia
(Foto Luciano Romano)

Mariella Devia, Ștefan Pop
(Foto Luciano Romano)

Daniela Schillaci
(Foto Luciano Romano)

Aplauze
(Foto Luciano Romano)

Carlo Colombara
(Foto Luciano Romano)

Ștefan Pop
(Foto Francesco Squaglia)

Finalul operei
(Foto Luciano Romano)

Nello Santi

După „Norma” napolitană de mare succes, Mariella Devia și Ștefan Pop se vor regăsi împreună în spectacole cu „Roberto Devereux” de Donizetti la Teatro Carlo Felice din Genova. Un nou debut pentru tânărul tenor. Peste puțină vreme, în martie.